

APSVEIKUMA RUNA
(viencēliens)

Darbojas:

INESE

ILZE

ĪRISA

Inese. Ļoti nepatīkams gadījums. Izrādās, ka skolotājai Rožkrūmai rīt ir dzimšanas diena.

Ilze. Cik tad viņai paliek?

Inese. Piecdesmit.

Īrisa. Tu padomā, cik ilgi izvilkusi!

Inese. Nerunā: tu līdz piecdesmit neizvilksi, Ilze - tāpat, par mani nav pat ko domāt, bet skaidrs, ka skolotāja Rožkrūma nodzīvos vismaz līdz simtam.

Ilze. Izbeidz!

Inese. Bet kad es tev saku!

Ilze. Tad labāk pakārties!

Īrisa. Ko tu uztraucies: kad viņa aizies pensijā, tad lai dzīvo kaut divsimt gadus!

Inese. Tu domā, ka viņa aizies pensijā? Lika pagaidīt! Kamēr dzīvos tikmēr neviens velns viņu no skolas prom nedabūs!

Īrisa. Nu labi - bet mēs taču te jau pēc gada vairs nebūsim!

Inese. Tu spried šauri egoistiski: tu nemaz nepadomā par tiem nelaimīgajiem, kas vēl piecdesmit gadus pēc mūsu aiziešanas būs spiesti mocīties pie skolotājas Rožkrūmas!

Ilze. Un iedomājies vien, ka katrā absolventu salidojumā man būs jāsatiekas ar skolotāju Rožkrūmu!...

Inese. Un padomāsim par mūsu bērniem un mazbērniem: arī viņiem taču būs jāmacās pie skolotājas Rožkrūmas!

Īrisa. Jā - tas ir nomācoši. Laikam būs jāpaliek vecmeitās... un arī visādi citādi jāatturas.

Inese. Bet demogrāfijas jautājums? Un mūsu dabiskās tieksmes vairoties Latvijai?

Ilze. Jā - to visu var nosaukt par bezizejas situāciju.

Inese. Šā vai tā, bet skolotājai Rožkrūmai ir apaļa jubileja un mūsu pienākums ir viņu apsveikt.

Īrisa. Bet varbūt, ka mēs varam atturēties? Varbūt, ka mēs varam kaut kā nesveikt viņu?

Inese. Kā?

Īrisa. Nu - nesveikt un viss!

Ilze. Nebūs glīti.

Inese. Es arī tā domāju, ka nebūs glīti. Skaidrs, ka skolotāja Rožkrūma mūsu vietā tieši tā arī rīkotos, bet mums, kaut vai tāpēc, ir jārīkojas pretēji! Citādi - ar ko tad mēs būsime labākas par skolotāju Rožkrūmu?

Īrisa. Labi. Bet kā tad mēs viņu sveiksim?

Ilze. Es domāju tā: pieiesim klāt, paspiedīsim roku un sacīsim: "Daudz laimes dzimšanas dienā!"

Inese. Nevis vienkārši - klāt, bet uzkāpsim uz skatuves, jo skolotājas Rožkrūmas sveikšana notiks uz skatuves. Un uz skatuves nav pieņemts, ka vienkārši pieiet klāt un paspiež roku.

Ilze. Bet ko tad? Dziedāsim? Dejosim? Pantiņus skaitīsim?

Inese. Es domāju, ka tas būs pārspīlēti. Vajag sacerēt vienkārši apsveikuma runu.

Īrisa. Man nav tādu dotību.

Inese. Nevienam nav. Bet kādam ir jādara. Tāpēc darīsim visas.

Ilze. Jūs saceriet. Es varu pierakstīt.

Inese. Labi - sāc! Mīļā skolotāj!

Īrisa. Bet tie taču būs zemiski meli! Kas viņa mums par mīlo skolotāju!

Inese. Tie nav meli. Tā ir elementāra pieklājība.

Īrisa. Bet kāds var pārprast un nodomāt, ka viņa patiešām mums ir mīla!

Inese. Nevienš taču nav tik stulbs, lai pieļautu, ka Rožkrūma kādam varētu būt mīļā skolotāja!

Īrisa. Bet ja nu tomēr? Skatīsies pēc tam uz mums kā uz aptaurētām.

Inese. Bet kā tad tu piedāvā viņu uzrunāt? Vecā maita?

Ilze. Tad kā rakstīt - "mīļā skolotāj" vai "vecā maita"?

Inese. Labi - tad raksti: "cienītā".

Ilze. "Cienītā skolotāj" vai "cienītā maita"?

Īrisa. Nē, "cienītā maita" tomēr nevajadzētu. Tad varbūt vispār iztikt bez uzrunas?

Inese. Bet kā tad tu iesaki sākt apsveikuma runu?

Īrisa. Es nezinu.

Inese. Tāpēc teiksim: "Cienītā skolotāj!"

Īrisa. Es personiski viņu necienu.

Ilze. Es domāju, ka labi skanētu "Dārgā skolotāj!", jo mēs ar saviem nerviem dārgi par viņu maksājam.

Inese. Jā, bet to arī var pārprast.

Ilze. Ja kāds būs pārpratis, mēs viņam pēc tam paskaidrosim.

Inese. Nu labi: lai būtu "dārgā skolotāj".

Ilze. Tātad: "Dārgā skolotāj!"

Inese. "No visas sirds jūs sveicam lielajā jubilejā!"

Īrisa. No visas sirds?

Inese. Bet kā tad?

Īrisa. "Esam spiestas jūs sveikt lielajā jubilejā."

Inese. Bet kas tad mūs spiež?

Īrisa. Kā kas? Pienākuma apziņa!

Inese. Bet vienalga - kaut kā neskan: "Esam spiestas jūs sveikt..."

Ilze. Kā tad rakstīt?

Inese. Pagaidi! Pagaidām neraksti. Nu tad kā? Vajadzētu tikpat labu variantu kā ar to "dārgo" - tā, lai var saprast gan tā, gan otrādi.

Īrisa. "Esam nākušas jūs sveikt lielajā jubilejā."

Inese. Starp citu - ļoti labi! Skrējušas neesam, lidot nelidojām, bet vienkārši - nākam! Skan gandrīz vai kā "esam atvilkušās".

Ilze. Tad kā rakstīt: "esam atvilkušās"?

Inese. Nē taču! Esam nākušas!

Ilze. Labi: "Esam nākušas jūs sveikt lielajā jubilejā." Tālāk?

Inese. Tālāk? "Novēlam jums labu veselību..."

Īrisa. Kāds padomās, ka mēs patiešām novēlam viņai labu veselību!

Inese. Nevaram taču mēs sacīt: "Novēlam jums atlikušo mūža daļu pavadīt slimnīcā!"

Īrisa. Protams - tas būtu nepieklājīgi. Jāsaka tā, lai doma būtu šāda, bet skanētu pavisam citādi.

Inese. Kā tad?

Īrisa. Sacīsim: "Lai jums veselība!" Bet nesacīsim kāda! Un pašas domāsim: slikta!

Inese. "Lai jums slikta veselība..." Jā, tas varētu iet.

Ilze. Tad tā arī rakstīt: "Lai jums slikta veselība!"?

Inese. Jā, tikai izlaid vārdiņu "slikta" - to mēs piedomāsim klusībā katra pie sevis. Uzrakstīji?

Ilze. "Lai jums... veselība..." Jā.

Inese. "Novēlam ilgu mūžu..."

Īrisa. Vai vēl idiotiskāku novēlējumu tu nevarēji izdomāt?

Inese. Tad saki tu!

Īrisa. "Novēlam kalnieša mūža ilgumu..."

Inese. Nu bet kalnieši taču patiešām ir ilgdzīvotāji!

Īrisa. Ne visi! Viņiem tur bieži ir visādi nogrūvumi - gadās, ka akmens uzkrīt uz galvas jau piecdesmit gadu vecumā.

Inese. Jā, tā nav slikta doma.

Ilze. Kā tad rakstīt: "Novēlam, lai akmens jums uzkrīt jau piecdesmit gadu vecumā!"?

Inese. Ne tik tieši! Aplinkus. Kā Īrisa teica: "Novēlam kalnieša mūža ilgumu."

Ilze. Labi: "Novēlam kalnieša mūža ilgumu..."

Inese. "Panākumus darbā un laimi personiskajā dzīvē!"

Īrisa. Kādi ir viņas panākumi darbā, tas visiem labi zināms, un laimi personiskajā dzīvē skolotāja Rožkrūma vienkārši nav pelnījusi!

Inese. To es pati labi saprotu, bet vēl kaut ko mums vajadzētu viņai novēlēt!

Īrisa. Es vairs nespēju neko izdomāt.

Ilze. Varbūt rakstīsim tā: "Un lai piepildās viss, ko jums klusībā novēl ikviens no mūsu skolas audzēkņiem!"

Īrisa. Tas būtu pārāk nežēlīgi...

Inese. Es arī tā domāju - taisnīgums ir taisnīgums, bet nedrīkstam taču mēs kļūt par sadistēm!

Īrisa. Pat vislielākais noziedznieks ir pelnījis kaut drusciņu žēlsirdības!

Ilze. Labi. Ko tad jūs iesakāt?

Īrisa. Varbūt tā: "Lai piepildās viss labākais no tā, ko jums diendienā vēl mūsu skolas audzēkņi!"

Inese. Jāteic, ka arī tas vēl ir stipri nežēlīgi, bet lai būtu: vienreiz ir jāpasaka skolotājai Rožkrūma vismaz daļa no tā, ko domājam, tieši acīs! Uzrakstīji?

Ilze. Jā.

Inese. Nu tad nolasīsim visas reizē, ka skan!

Visas. Dārgā skolotāj! Esam nākušas jūs sveikt lielajā jubilejā! Lai jums veselība! Novēlam kalnieša mūža ilgumu! Un lai piepildās viss labākais no tā, ko jums diendienā vēl mūsu skolas audzēkņi!

1991